

A TÜZÉP-nél is lehet kapni üreges téglát

Újdonságok a szegedi téglagyárból

A Csongrád-Bács Megyei Téglaiipari Vállalat 1-es számú szegedi téglagyárában mindig van valami újdonság. Nem hiába ez az egyik legnagyobb és legjobban felszerelt üzeme a vállalatnak. Az újdonság szó persze nemcsak azt jelenti, hogy új születik, olykor azt is, ha egy termék gyártása megszűnik.

Új bánya — tervlemeradás

Erre is, arra is van példa az idén. De haladjunk csak sorjában! Az üzem, miután egész télen át égetett téglát, március végén megkezdte a nyersanyaggyártást. Addigra a karbantartási munkákat is befejezték természetesen. A tavalyi bánya kimerült, úgyhogy újat kellett nyitni helyette. Az új bánya tetejéről előbb eltávolították négyezer köbméter földet. Az agyag szállítását gépesítették. Ezek a munkálatok alaposan visszavetették a termelést, úgyhogy a téglagyártási tervet az első évnegyedben nem sikerült teljesíteni, egymillió egység téglával adósak maradtak.

Most, tehát a legfontosabb feladata a gyárnak — amint Tóth Ferenc, a telep vezetője elmondotta — utólnérni magukat. Bevezették a tízórás, nyújtott műszakot, s külön intézkedési terv segítségével igyekeznek ledolgozni a hátrányt. Az idén a termelés hetven százalékát az üres téglafajták adják, s most már nemcsak az állami építőipar, hanem a TÜZÉP közvetítésével az építőszövetkezetek és a magánosok is hozzájuthatnak. A kislakások építésénél is kitűnően beváltak ugyanis, mivel tulajdonságai előnyösebbek a hagyományos, tömör tégláénál. Már a kiskunhalasi TÜZÉP is igényelt augusztusra 300 ezer darabot.

24 ezer téglablokk

A másik fontos terméke a szegedi 1-es téglagyárnak a falazó középblokk. Ennek gyártása korábban, már március elején beindult. Az eredeti tervben 18 ezer darab gyártása szerepel, de mivel az építőipar többet is fel tud használni, még 6 és fél ezer készítését vállalta az üzem.

A blokkgyártás és a felhasználás, a beemelés között az idén végre teljes összhang alakult ki a téglagyártási véleménye szerint. Tavaly még sokszor benitotta meg a folyamatos termelést a helyhiány, most ilyesmi már nem fordul elő, sőt arra kell minden erőfeszítést, hogy győzzék minél több blokkal a keresletet. Az építőipari vállalat nagy rakodófelületű nyerges tehergépkocsikat alkalmaz a szállításhoz, s míg tavaly egy-egy fordulóval csak 5-6, most 18 falazóblokkot is egyszerre visznek ki a beépítés színhelyére.

Leszerelték a panelüzemet

Lenne még egy harmadik fontos gyártmánya is a téglagyárnak, mégpedig a fődémpanel. Üzemének felállítását egyrészt az Építőipari Tudományos Intézet fedezte tavaly 600 ezer forintból, részben a vállalat, azáltal, hogy kölcsönben beszerezte hozzá a szükséges gépeket, berendezéseket. 1963. májusától november közepéig működött folyamatosan a panelüzem. Az idén már csak száz panelt készítettek.

Egész tavaszig úgy volt, hogy 1964-ben is szükség lesz munkájára, úgyhogy a vállalat 40 ezer forintot abba fektetett bele a műszaki fejlesztési alapból, hogy az elhasználandó fából való sablonkereteket vasra cserélje ki. Azután kiderült, mindössze 5-6 ezer négyzetméter panelra van igény, holott a berendezés teljesítőképessége 30 ezer négyzetméter évenként. Március 31-től visszaadták a kölcsönvett gépeket, s ezzel gyakorlatilag megszűnt a panelüzem. Csupán a cementtartályt tudják hasznosítani felszereléseik közül, s később talán a kibetonozott térséget szén tárolására.

Lehet, hogy az illetékeseknek igazuk van abban, hogy nem érdemes fődémpanel készíteni téglából — holott az Ogyessza-lakótelepen jó néhány lakás, ház azzal épült fel —, s ezért nem kár sem azért a 600 ezer forintért, amit az ÉTI fektetett bele, sem azért a pénzért, amennyibe a vállalatnak került. De nem lett volna akkor mégis olcsóbb fel sem szerelni? F. K.

Megkezdődött a fűszerpaprika palántázása

A gépek jobb kihasználásával gyorsítani lehetne a munkát

A Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat termeltetési osztályának jelentése szerint megkezdődött a fűszernövény termelő körzet legnagyobb szabású tavaszi munkája: ültetik a palántákat. Az idény úttörője: a szegedi Új Élet, a sövényházi Árpád vezér, a kisteleki Felszabadulás és a tömörkényi Alkotmány Tsz. ahol — megfogadva a szakemberek tanácsait — melegágynak nevelték a palántákat, s ennek köszönhetik a korai munkakezdést. A hidegágyi palánták ültetése jó tíz nappal később kezdődhet csak.

A palántázás a legfárasztóbb mezőgazdasági munkák közé tartozik, amit hajlongva, görnyedve végeznek, s legalább húsz kilométerre tehető az a távolság, amit ilyenkor egy-egy palántázó megtesz. Néhány közös gazdaságban viszont — ahol nagyobb táblákat hasznosítanak a fűszernövény termelésével — már megváltozott, könnyebbé vált ez a munka. Elégge elterjedtek a traktorvontatású tárcsás ültetőgépek, amelyek négyen foglalnak helyet, s az előttük levő ládából a földbe helyezik a palántákat. Mászosebességgel halad a traktor, hogy az ültetőknek legyen idejük a tűzdelésre. Utánuk még egy

ember megy kiegészíteni a foghíjas sorokat. A mostani időszak — mivel bőségesen hullott csapadék — nagyon kedvező a paprikások műszakjára, mert nedves a talaj, alig kell locsolni. Sajnos, azt kell megállapítani, hogy a gépek kihasználása nem olyan tökéletes, mint az elmúlt években, amikor még a gépállomások tulajdonában voltak. A termelőszövetkezetek nem szívesen adják egymásnak kölcsön az ültető berendezéseket, legfeljebb csak akkor, ha már végeztek. Addig sokszor vesztegetnek a gépek, nincsenek kellően hasznosítva, pedig az idő sürget. Ha a szövetkezetek egymást segítve maximálisan használnák ki a gépeket, egy héttel meg lehetne rövidíteni a kiültetés idejét.

A szegedi termelési körzetben — amely Békés megyére is áterjed — több mint hétezer holdat — a tavalyinál félezer holddal nagyobb területet — foglalnak el a paprikautótyévek. Ebből 530 hold az úgynevezett helyre vetés, amely túlnyomórészt a szegedi járás tisztántúli részére esik. A deszki Kossuth, a szőregi Egyetértés, a tiszaszigeti Búzakalász, az újszentiváni Új Élet, a deszki Táncsics tsz-ek vetettek közvetlenül a szabad földbe magot. Ezek a növények is szépen fejlődnek. Ahol a kelés nem tökéletes, ott most palántaültetéssel pótolják. A termelőszövetkezetek ugyanis 25 százalékkal több palántát neveltek biztonsági tartaléknak.

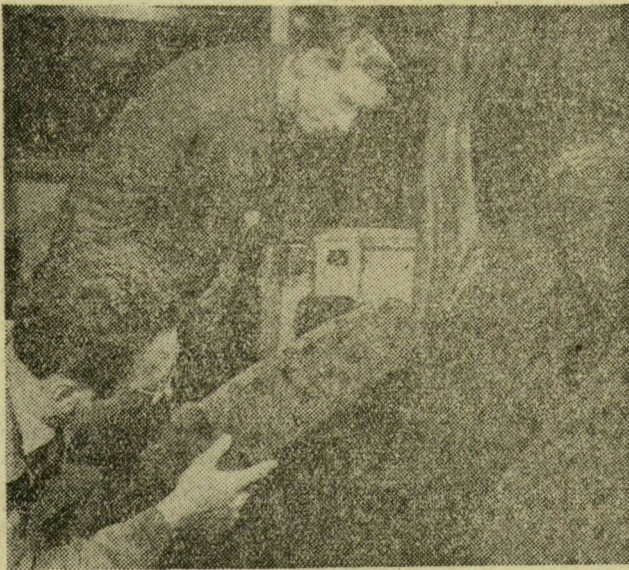
Az új ösztöndíjrendszer tapasztalatait összegezi dr. Vékás Lajos tanársegéd összeállítása, melyet az Eötvös Loránd Tudományegyetem jogi kara hallgatóinak szociális helyzetéről készített.

Az új rendszer eredményeképpen ebben az évben országosan 140 millió forinttal több ösztöndíjat kaptak az egyetemi hallgatók, mint az elmúlt években.

Megállapították, hogy az egy főre eső jövedelem alapján jutatót szociális támogatás eredményeként szinte valamennyi hallgató magasabb segélyben részesült, mint korábban. Emelkedett a kedvezményes étkeztetésben részesülők száma is. Az új ösztöndíjrendszer ösztönöz hat a tanulmányi eredmények javulására is, mert most már csak a tanulmányi eredmény alapján történik az ösztöndíj megállapítása.

Szólni kell a népköztársasági ösztöndíjakról is. A múlt tanévben a jogi karon mindössze két hallgató kapott 700 forintos ösztöndíjat, ebben a félévben tizen ezerrforintos, tizen pedig hét-száz forintos ösztöndíjban részesültek. A jogi karon az idei tanévben 78 hallgató kap társadalmi tanulmányi ösztöndíjat, ez az összes hallgatók tíz százaléka.

Új típusú vasúti kocsik

Új típusú vasúti személykocsi mintapéldánya készült el a Győri Wilhelm Pieck Járműipari Művekben. A kocsi megfelel mind a szocialista országok Vasutak Együttműködési Szervezetében, mind pedig a nyugati országok Nemzetközi Vasút Együttesében érvényes előírásoknak. Maximális vontatási sebessége 160 km, hossza 26,5 méter, feljárói csuklós megoldásúak. A széles átjáróhidat nem bórharmonika, hanem egymáshoz önműködően kapcsolódó gumitömítő veszi körül. Az I. osztályú kocsi 9 fülkéjében 64 plüssel kárpitozott fotel van. Két hónapig futtatják a kocsit, a hazai vasútvonalakon, majd nemzetközi járatokon próbálják ki a Berlin-Budapest-Szofia útvonalon. Képünkön: Jankó Kálmán és Szigeti László a repülőgépfotóhoz hasonló plüssfotelt illesztik helyére.

Kinek hoznak szerencsét Kinek okoznak kárt

A termés jó alakulása függ az időjárástól is. Az idén az őszi kalászosok különösen jól telelték és a tavaszi vetés is szépen fejlődik. Országsszerte kedvezőek a kilátások. Várhatóan a szegedi járás sok termelőszövetkezetében is lényegesen magasabb terméshozamokra számíthatnak a tervezettnél. Az időjárás azonban tartogat meglepetést. A jégverés sok kárt okozhat, mint ahogy tavaly is végigkúrt több közlegünkön. Különösen nagy kárt szenvedett a tápéi Tiszatáj, a röszekei Lenin, a deszki Kos-

a nyári zivatarok?

suth, az ásothalmi Szabad-ságharcos Tsz gazdasága, úgyszintén Mórahalom, Zákányszék, Ásothalom és Domaszék környéke. Az Állami Biztosító minden évben a tsz-ek termelési tervében szereplő hozamok alapján köt biztosítást és jégverés esetén kártérítést a kötvényben megjelölt mennyiség alapján nyújt. Ez szabja meg a kártérítés felső határát. A szövetkezetek és háztáji gazdaságok azonban köthetnek biztosítást a várható magasabb hozamokra is. Ebben az esetben a veszteséget jégverés

esetén ennek alapján térítik meg.

Erzékeny veszteséget kerülhetnek el jégverés esetén a tsz-ek és háztáji gazdaságok, ha idejében élnek a várható magasabb hozam bejelentésével, biztosításával. Vonatkozik a bejelentés azonban a vártnál alacsonyabb terméshozamra is. Mindkét módosítással idejében élhetnek a tsz-ek és háztáji gazdaságok.

A szegedi járás tsz-ei tavaly 5 millió 710 ezer forintot fizettek be jégkár biztosítására. Az előrelátás nem volt hiábavaló, mert sajnos sok közlegünkben kárt okozott a jégverés, amely után 6 millió 253 ezer forintot fizetett ki az Állami Biztosító. Gyáraléten a paradicsomot verte el a jég, Tiszaszigeten a paprikát, Domaszéken a téli almát, Mórahalmon pedig a szőlőt.

A zákányszéki háztáji gazdaságok tavaly még nemigen kötöttek jégkár biztosítást. A veszteségből azonban okultak, s az idén alig marad ház, ahol ne biztosítanak a háztáji gazdaságok szőlő- és gyümölcstermését jégverés esetére. Sok háztáji gazdaságban biztosítják az idén a fűszerpaprika-termést jég ellen. Tavaly 312 ezer forint értékben kötöttek biztosítást jégverés esetére, ezzel szemben 392 ezer forintot térített meg az Állami Biztosító a gazdáknak. Más termények biztosítására viszont 240 ezer forint kárt térített meg részükre a biztosító, jöllehet az e címen befizetett biztosítás 130 ezer forint volt.

Fűszerpaprikára jégverés esetére a háztáji gazdaságok pedig 220 ezer forintot fizettek be. Ez a szám azonban nem végleges, mert a biztosítás zömét még ezután kötik meg. A közös gazdaságokban most van folyamatban az általános biztosításra szóló szerződéskötés. Várhatóan — a mind értékesebb növények termeléséhez viszonyítva — az idén nagyobb értékben kötnek szerződést, mint az elmúlt esztendőben.

dolgozó tömegek közvetlenül kapcsolatban állnak az államvezetéssel, a tanácsok közvetlen választása útján, valamint azáltal, hogy a dolgozó tömegek akarata köti a tanácsokat, mert a választók bármikor visszahívhatják a tanácsfagokat. A centralizmus viszont abban jut kifejezésre, hogy valamennyi szintű tanács kölcsönös kapcsolatban áll egymással, végrehajtórendelkező szerveik hierarchikus alárendeltsége formájában. A centralizmus és a demokratizmus mindkét elemét struktúráisan legteljesebben a kettős alárendeltség elve fejezi ki a tanácsok rendszerében, mint a demokratikus centralizmus elvének megnyilvánulása.

A kettős alárendeltség elve azt jelenti, hogy a tanácsok végrehajtó-rendelkező szervei egyidejűleg két irányban felelősek, a demokratizmus elemét képviselő vízszintes irányban közvetlenül alá vannak rendelve tanácsaiknak, a tanácsokon keresztül pedig a választóknak. A centralizmus elemét képviselő függőleges irányban pedig a felső szintű tanácsok megfelelő végrehajtó-rendelkező szerveinek. A függőleges irány lehetővé teszi az állami politika irányelveinek realizálását, a vízszintes irány a helyi politika megvalósítását szolgálja. A két irány összeköti az egyetemes szükségleteket a helyi szükségletekkel, a központi kezdeményezést az alulról jövő kezdeményezéssel. Így tehát biztosított a dolgozó nép maximális részvétele az állami munkában, s ez kibontakoztatja a tömegek energiáját, iniciatíváját és alkotó képességét az új rendszerért vívott harcban.

Ugyanakkor a tanácsi rendszer lehetővé teszi a tömegek központi vezetését és a szocialista építés egységes politikai alapvonalának és koncepciójának megvalósítását (a helyi sajátosságok figyelembevételével). A centralizmussal dialektikusan összekapcsolt demokratizmus eleme a demokratikus centralizmus elvében jellegzetes kifejezésre jut a testületi jellegben.

Az állami szervek szervezetiileg lehetnek egy-személyiek, vagy testületek. Előbbi esetben az állam nevében egyetlen személy dönt, a másod-

dik esetben pedig bizonyos személyek csoportja (testület), többsége (nem egyszer minősített többsége), határoz.

A testületiség és az egyszemélyiség más szerepet játszik a burzsoá államokban és mást a szocialista államokban, noha a szervek felépítésének és tevékenységének mindkét módját megtaláljuk mind a burzsoá, mind a szocialista típusú államokban. Más azonban nemcsak a két módszer egymáshoz való szemszerű aránya, de minde-nekelőtt más az értelmük is.

A burzsoá típusú államokban az államapparátus rendszerint a bürokratikus centralizmus rendszeré alapján van megszervezve. E rendszer lényeges vonásai közé tartozik a többi között: a tisztviselői rétegnek a társadalomtól való elszigetelése, egyidejűleg abszolút hierarchikus alárendeltség és a határozathozatalnak kinevezett egyszemélyi szervek kezébe adása. Ezekben a hivatásos bürokrácia útján kormányzott típusú hivatalkó-államokban a testületiséget mindenekeelőtt úgy értelmezik, mint technikai-igazgatási eszközt (az ügyek sokoldalúbb, szak-szerűbb intézését), és csak nagyrítván — az uralkodó osztály részéről megnyilvánuló kényszerű engedmények következtében — jelentkezik úgy, mint a rendszer bizonyos fokú demokratizálásának eszköze. Az ilyen típusú állam végtelékig antidemokratikus formájában, a fasiszta államokban —, amely kiirtja a demokratizmus mindenféle megnyilvánulását, pl. a hitleri Németországban — »az osztatlan egyszemélyiség« dominált, teljesen felszámolták a testületiséget, mint amely ellent mondott a fasiszta rendszer alapelveinek.

Ilyen körülmények között a bürokratikus centralizmus rendszerére az egyszemélyiség elve a tipikus. Ez rányomja bélyegét még a testületi szervek tevékenységének jellegére is, amely ebben a rendszerben általában csak másodlagos.

Egészen más képet mutat ez a probléma a szocialista típusú, a demokratikus centralizmus rendszere szerint szervezett államokban. Mint tudjuk, a demokratikus cent-

ralizmus lényeges struktúráis ismérve a legal-sóktól a legfelsőig terjedő szervek »függőleges alárendelése« elvének a (tervgazdálkodás rendszerében elengedhetetlen) az egyszemélyi szervek testületi szervek alá történő »vízszintes alárendelése« elvével történő dialektikus összekapcsolása. Így a tanácsrendszerben az egyszemélyi szervek alá vannak rendelve közvetett választásból származó testületi szerveknek. Ezek viszont a közvetlenül a nép által választott hatalmi szerveknek, a hatalmi szervek pedig a választóknak. A demokratikus centralizmus rendszerében minden — akár egyszemélyi, akár testületi — szerv határozatát ellenőrizheti a választókhöz közelebb álló testület, tehát mindenképpen demokratikusabb testület, egészen a választókig bezárólag.

A testületiség különböző formái és azok összekapcsolása itt tehát a rendszer demokratizálásának eszköze. Eppen ezért a szocialista rendszerben, a tanácsrendszerben a testületiség dominál, lényegbevágó módon hat az egyszemélyi szervekre. Egyszemélyiség mellett ugyanis itt jelentkezik a testületi tényező különböző formában megnyilvánuló kölcsönhatása, testületi-ség esetén pedig — amelyet nem szabad azonosítani a felelősség hiányával —, erősen kidomborodik a testület egyes tagjainak felelőssége. A testületiség tehát a tanácsrendszerben a tanácsi szervek és a társadalom összekapcsolásának formája.

A következő vonás, amely a tanácsrendszert ott jellemzi, ahol ez a rendszer különböző nemzetiségekkel kerül kapcsolatba, a tanácsok internacionalizmusa. A tanácsokban kitűnően együttműködhetnek (példá rá a Szovjetunió) a különböző nemzetiségű dolgozó tömegek. A tanácsrendszer a különböző nemzetiségeket egységes, államszövetségben egyesíti.

IGY TEHÁT a tanácsok társaság a proletárdiktatúra klasszikus politikai formája, az új demokrácia legmagasabb formája, amely a régi parlamentarizmus helyébe lép.

DR. ANTALFFY GYÖRGY